

NOBEL KÜRSÜSÜ
Selma Lagerlöf

26 Noyabr 2014

1909-cu ildə İsveç Akademiyası tərəfindən "Nobel mükafatı alan ilk qadın" adına layiq görülən Selma Lavisa Otilla Lagerlöf 1858-ci il noyabr ayının 20-də İsveçin Velmland əyalətinin Morbakka şəhərində, zabit ailəsində dünyaya gəlib.

İsveç ənənəsinə uyğun olaraq uzun saç saxlayan Selma Ottiliya Luvisa adlı bu kiçik qız ağır xəstəlikdən əziyyət çəkirdi. Selma günlərlə yataqda qalsa da, xəyalları onu ruhdan düşməyə qoymurdu. Xəstələnib yataqda qaldığı uzun günləri o, müxtəlif nağıllar, şeirlər və əhvalatlar uydurmaqla qısaltmağa çalışırdı.

Xəstəliyinə bu minvalla qalib gələn Selma, boya-başa çatıb müəllimlər seminariyasını bitirdi, İsveçin cənubunda kiçik bir şəhərdə müəllimlik etməyə, kitablar yazmağa başladı. Lagerlöfün, dönük keşişin macərəlarına həsr etdiyi ilk romanı "Yest Berlinq haqqında saqa" "İdun" jurnalının təsis etdiyi mükafata layiq görüldükdən sonra, tənqidçilər ədəbiyyatda romantik üslubun dirçəlişi barədə danışmağa başladılar. Belə ki, "Yest Berlinq haqqında saqa"nın romantik ovqatda yazılması Lagerlöfü, H. İbsen, K. Qamsun, A. Strindberq kimi, yeni Skandinaviya yazıçılarından fərqləndirirdi.

Bir müddət sonra Kral Oskar və İsveç Akademiyasından maddi dəstək alan Selma özünü bütövlükdə ədəbiyyata həsr etmək qərarına gəldi, İtaliya və Siciliyaya səfər etdikdən sonra Siciliya haqqında "Antixristin macəraları" adlı romanını nəşr etdirdi. Misir və Fələstinə səfəri isə onun "Yerusalem" diologiyasını yazmağa həvəsləndirdi və bu diologiya onun görkəmli İsveç yazıçısı kimi tanınmasında böyük rol oynadı.

1904-cü ildə Lagerlöf Morbakkada yerləşən, 1880-ci illərdə atasının ölümündən sonra satılmış mülkü geri qaytarmağa nail olur. 1906-cı ildə isz yazıçının ən məşhur əsəri - "Nils Holgerssonun qərribə səyahəti" işıq üzü görür və müəllifinə dünya şöhrəti qazandırır.

Feministlərin müxtəlif qurultay və konfranslarında tez-tez iştirak edən yazıçı, siyasətə də laqeyd qalmır. Sovet - Fin müharibəsi zamanı o, öz qızıl Nobel medalını Finlandiyaya yardım fonduna bağışlayır. İkinci dünya müharibəsi zamanı da prinsipial mövqe nümayiş etdirən Lagerlöf, Almaniyada "nordların xarakteri"ni vəsf etdiyinə görə, geniş təbliğ olunmağına baxmayaraq, faşist rejiminin təzyiqləri ilə üzleşən rəssamlara kömək etməkdən də çəkinmir.

İsveçdəki həmvətənlərinin qürur mənbəyi olan Selma Lagerlöv İsveçin sərhədlərindən kənarında skandinav əfsanələrinə və miflərinə köklü şəkildə bağlılığı, xeyrin qələbəsinə sarsılmaz inamı ilə diqqətləri cəlb edir.

Lagerlöfün dünya üzrə əsas oxucu kütləsini isə, şübhəsiz ki, uşaqlar təşkil edir.

Selma Otilliya Lavisa LAGERLÖF

NOBEL NİTQİ

Orijinaldan tərcümə: Ü. Nəsiyyəli

Bir neçə gün əvvəl qatarla Stokholma yola düşdüm. Səhərin erkən çağrı idi... Kupem nisbətən işıqlı olsa da, çöldə zil qaranlıq idi. Yol yoldaşlarımla hərəsi bir gündə mürgüleyirdi. Mənsə sakitcə qatarın tıqqıltısına qulaq asır, vaxtilə Stokholmda keçirdiyim günləri xatırlayırdım. Bu şəhərə hər dəfə çətin iş dalınca gəlirdim... məsələn, imtahan vermək, yaxud, əlyazmalarımı çap etdirmək üçün. Səfərimin bu dəfəki məqsədi isə ədəbiyyat üzrə Nobel mükafatını Əlahəzrət Kralın əlindən qəbul etmək idi. "Yenə çətin olacaq."- mən fikirləşirdim.

Bütün payızı Varmlenddəki köhnə evimdə tənhalıq içində keçirmişdim. İndi isə xeyli insanın qarşısında çıxış etmək lazım gələcəkdi. Tənha sığınacağımı uzun müddət həyatın səs-küyündən uzaq qaldığımdan, yenidən dünyayla üz-üzə gəlməli olduğumu düşündükcə, vahimələnməyə bilmirdim.

Ürəyimin dərinliklərində isə bu mükafatı aldığım üçün hədsiz sevinc duyur, xoşbəxtliyə sevinəcək insanlar haqqında düşünməklə həyəcanımı azaltmağa çalışırdım. Yaxın dostlarım, qardaşlarım, bacılarım, ən əsası isə, evdə kreslosuna söykənib bu günü gördüyünə sevinən anamı düşünürdüm. Sonra isə mərhum atamı xatırlayıb qəhərləndim: o artıq sağ deyil və mən daha onun yanına gedib, Nobel mükafatına layiq görüldüyümü xəbər verə bilməyəcəkdim. Halbuki, mənim bu xoşbəxtliyə ondan artıq heç kim sevinə bilməzdi. Sözlə və yaradıcı insanlara qarşı onun qədər sevgi və hörmət bəsləyən ikinci bir adam tanımıram. Kaş atam İsveç Akademiyasının, məni bu mükafata layiq gördüyündən xəbər tuta biləydi.

Vaqonların relslərin üstü ilə zərrəcə silkələnmədən, sürüşə-sürüşə şütüdüyü uzun-uzadı sakit dəqiqələr, qaranlıq gecələrdə qatarla səyahət edənlərə yaxşı tanışdır. Gecnin bir yarısı taqqıltı səsləri kəsilir, hər yana sakitlik çökür. Çarxların səsi ruhu oxşayan, həzin melodiya çevrilir. Sanki vaqonlar relslərin və şpalların üstü ilə sürüşmək əvəzinə, səmada süzməyə başlayır...

Kupemdə əyləşib qoca atamı düşündüyüm məqamlarda da belə bir sakitlik hökm sürürdü. Qatar o qədər yüngül və səssiz hərəkət edirdi ki, vaqonların səmada süzmədiyinə inanmaq çətin idi.

Atamı xəyalımda canlandırır, onunla Cənnətdə görüşdüyümü təsəvvürümə gətirməyə başladım. Qatar səmada süzməyə davam etsə də, yol hələ uzun idi. Xeyallarım isə qatarı çoxdan geridə qoymuşdu.

...Atam, çoxlu gül-çiçəklə, quşlar və günəş şüalarıyla dolu bağın qarşısındakı eyvanda yırğalanan kresloda əyləşib Frityof haqqında saqanı oxusa da, məni gören kimi kitabı bir kənara qoyacaq, eynəyini alnında bəndləyib ayağa qalxacaq, mənə tərəf yeriyəcək və: "Salam, qızım, Səni gördüyümə çox şadam." - deyəcək. Ya da: "Xeyir ola, nə əcəb gəlmisən?" və "Necəsən qızım?" Həmişəki kimi.

Sonra yeni yırğalanan kreslosunda yerini tutub gəlişimin səbəbi ilə maraqlanacaq. "Nə isə olub?" - deyər qəfildən nigaranlıqla soruşacaq. "Yox ata." - mən cavab verəcəyəm. Elə həmin məqam da mən, xəbəri dərhal ona çatdırmaq əvəzinə, söhbəti bir az yubatmaq, mətləbə dolayı yolla keçmək qərarına gələcəyəm: "Səndən məsləhət almağa gəlmişəm, ata." - mən deyəcəyəm. "Boynuma düşən həddindən artıq böyük borcu qaytara bilmirəm."

"Təəssüf ki, bu məsələdə sənə kömək eləyə bilməyəcəyəm." - o deyəcək. "Vermlənddəki köhnə mülkümüzdəki kimi, burda da puldan başqa nə istəsən var."

"Pul borclu deyiləm, ata. Borcum böyükdür."

"Başdan danış, qızım." - atam deyəcək.

"Səndən kömək istəməyə haqqım var, ata. Çünki lap əvvəldən günah səndə olub. Uşaq vaxtı bizə piano çalib Belmanın nəğmələrini oxuduğunu, hər qış azı iki dəfə Teqneri, Runeberqi və Anderseni oxumağa icazə verdiyini xatırlayırsan? İlk dəfə o vaxt borca düşdüm. Mənə nağılları, qəhrəmanlar haqqında saqaları, vətəni, insanları, bütün iztirab və sevincləriylə birlikdə həyatı sevdirdiklərinə görə onlara borcumu necə qaytaracağam?"

Atam, yırğalanan kreslosuna dirsəklənəcək, gözlərinə xoşbəxt bir ifadə çökəcək: - "Səni bu cür borca saldığım görə şadam." - deyəcək. "Bəlkə də haqlısan, ata, amma, məsələ bununla da bitmir. Qulaq as, gör bir, hələ nə qədər adama borcluyam. Gəncliyində Varmləndə səyahət edib sənin üçün oraların nəğmələrini oxuyub, təlxəklik edən

evsiz-eşiksiz yoxsul avaraları, öz boz komalarında oturub, su pəriləri, divlər, ovsunlanıb dağlara qaçırılmış qızlar haqqında maraqlı rəvayətlər danışan qocaları, qarıları xatırla... Sərt qayalıqlarda və sıx meşələrdə gizlənmiş möhtəşəm poeziyanı mən onlardan öyrənmişəm. Qaranlıq monastırlardakı solğun bənizli, ovurdları çökmüş rahib və rahibələr yadındadırmı? Mən onların rəvayətlər xəzinəsindən borc almışam. Və əlbəttə Qüdsə səfər edib qayıtmış kəndlilər...

Mənə, yazmaq üçün bu qədər parlaq fikirlər bəxş etdiklərinə görə onlara borclu deyiləmmi? Özü də mən, tək-cə insanlara yox, meşələrdəki heyvanlara, səmadakı quşlara, ağaclarla, güllərə də borcluyam. Axı onların hamısı bəzi sirlərini mənə danışılar?!...»

Əhvalı qəti dəyişməyən atam gülümsəyib başını yelləyəcək. Mənsə getdikcə daha ciddi görkəm alacağam: "Dünyada heç kim bu borcları qaytarmağın yolunu bilmir. Elə bilirdim, Cənnətdə bu suallarına cavab tapılar".

Atam, qayğısız və rahat görkəmlə: "Qorxma, qızım, bir şey fikirləşərik..." - deyəcək.

"Hələ sözü mü bitirməmişəm." - mən deyəcəyəm. "Axı mən həm də dilimizi formalaşdırıb güclü silaha çevirənlərə, mənə ondan istifadə etməyi öyrədənlərə, məndən əvvəl nəsr və nəzm yazanlara, yazını incə sənətə çevirənlərə, bizim üçün cığır açan ustadlara da borcluyam?!.. Uşaq yaşlarımda əsərlərini oxuduğum böyük norveçlilərə, böyük ruslara sonsuz borcum yoxdurmu? İsveç ədəbiyyatının öz zirvəsinə çatdığı bir dövrdə yaşamaq, Ridberqin mərmər imperatorlarını, Snoilskinin poeziya dünyasını, Strindberqin sıldırım qayalarını, Qeyerstamin kəndlilərini, Ann Şarlotta Edqrenin və Ernst Alqrenin müasir insanlarını, Heidenstamin şərq torpaqlarını tanımaq mənə nəsb olmaıbmı?.. Əsərlərində tarixi bərpa edən Sofi Elkana, Frödingə, onun Vermlandin vadilərindən bəhs edən nağıllarına, Levertinin əfsanələrinə, Hallstremın Tanatosuna, məni yeniliklərə ayaqlaşmağa sövq edənlərə, təxəyyülümü zənginləşdirib, xəyallarımın bəhrəsini dərməyə kömək edənlərə borclu deyiləmmi?

"Hə, haqlısan, qızım. Borcun həqiqətən, çoxdu, amma qorxma, bir çarə tapılar." - atam deyəcək.

"Yox, ata. Sən başa düşürsən ki, mən həm də oxucularıma borcluyam. Onlar kitablarımı oxumaq istəməsəydilər, mən neyləyərdim? Və əlbəttə, mənim haqqımda yazanları da unutmaq olmaz. İki-cə sözü ilə bütöv Danimarkada mənə dostlar qazandıran məşhur Danimarka tənqidçisini xatırlayırsanmı? Əcnəbi ölkələrdə mənim üçün çalışanları yadına sal, həm təriflərinə, həm qınaqlarına görə mən onlara minnətdaram, ata."

"Hə, hə." - atam deyəcək və mən onun narahat olmağa başladığını hiss eləyəcəyəm. Şübhəsiz, mənə kömək eləməyin asan olmayacağını o da başa düşəcək.

Mən isə: "Mənə kömək edənləri xatırla, ata!" - deyə sözümə davam edəcəyəm. "Heç kimin mənə inanmağa cürət eləmədiyi bir vaxtda mənim üçün qapıları açmağa çalışan sədiq dostum Esseldeni yadına sal. Əsərlərimə diqqətlə yanaşanları, yaradıcılığımı müdafiə edənləri xatırla! Bəs mənə, nəinki Cənuba aparan, hətta, incəsənətin bütün gözəllikləri ilə tanış edən, həyatımı daha xoşbəxt, daha qayğısız yaşamağa kömək edən yaxın dostum, yol yoldaşım yadındadırmı? İnsanların mənə bəxş etdikləri sevgi, hörmət və ehtiram qarşısında necə çarəsiz olduğumu təsəvvür edərsənmi? İndi başa düşürsən, yanına nə üçün gəlmişəm?"

Atam başını aşağı salacaq və daha əvvəlki qədər nikbin görünməyəcək.

«Haqlısan qızım, sənə kömək eləmək asan olmayacaq, lakin hər halda, başqa heç bir borcun yoxdur."

"Bəli, ata. Bu günə qədər borc içində yaşamaq asan olmayıb. İndi isə məni daha bir ağır borc yükü gözləyir. Elə buna görə də sənənin yanına məsləhət almağa gəlmişəm."

"Başa düşürəm, daha hansı borc?!" - atam soruşacaq.

Və mən hər şeyi ona danışacağam. Atam: - "İnana bilmirəm..." - desə də, üzümə baxıb sözlərimin həqiqət olduğunu anlayacaq. Sonra üzünün bütün qırıqları titrəməyə başlayacaq, gözləri sevinc yaşıyla dolacaq.

"Mükafata namizədliliyimi irəli sürənlərə və bu qərarı qəbul edənlərə nə deyəcəyəm? Onlar məni nəinki, böyük bir ehtirama və pul mükafatına layiq görüblər, həm də mənə, əsərlərimin bütün dünya qarşısında fərqləndirəcək bir inam göstərirlər. Bu borcu necə qaytaracağam?"

Atam bir müddət dilinə heç bir söz gətirə bilməyəcək. Sonra yanaqlarındakı sevinc yaşlarını silib yumruğunu, yırğaladığı kreslonun qoluna vurub: "Nə bu dünyada, nə də Cənnətdə cavabını heç kimin bilmədiyi bir suala görə beynimi yormayacağam. - deyəcək - Nobel mükafatını aldığı üçün o qədər xoşbəxtəm ki, heç nəyə görə narahat

olmaq fikrim yoxdu."

Əlahəzrət Kral, hörmətli xanımlar və cənablar, başa düşürəm ki, sualıma bundan yaxşı cavab ala bilməzdim. İndi isə sizdən, badələrinizi mənimlə birlikdə İsveç Akademiyasının şərəfinə qaldırmağı xahiş etmək qalır.

NAĞILLAR

KRALIÇA SİQRİD STARRODA

Bahar fəslidir. Hələ də gecələr Yer üzünə duman çökür, gündüzlər günəş torpağı qızdırır, tarlaların üzərindən havaya buxar qalxırdı. Novruz gülləri təzəcə solurdu, çəmənlilər isə artıq bənövşələrin rənginə boyanmışdı. Yamyaşıl, təzə-tər otlar, külək vurduqca ipək kimi dalğalanır, dağlardan şırnaqlara süzülən su bərq vururdu.

Bax, elə həmin bahar İsveç kraliçası Siqrid Storroda qırmızı yelkənli nəhəng gəmisinə minib uzaq Kurnqahell şəhərinə yola düşdü. Kraliça orada, Norveç kralı Triqvasın oğlu Olavla görüşüb ona ərə getməli idi. Yaxınlaşmaqda olan toydan xəbər tutanların çoxu təəccüblənirdi. Təəccüblənmək üçün də, həqiqətən səbəb var idi.

Kraliça Siqrid Storroda çox gözəl və hədsiz dövlətli qadın olsa da, qədim bütələrə sitayiş edən qatı bütperəst idi. Kral Olav isə, bütün varlığıyla İsa Məsihə tapınan, əqidəsinə sadıq bir xristian kimi tanınırdı. Kral üçün, doğma yurdunda yeni bir məbədin ucaldıldığını görməkdən, kilsə zənglərini səsinə eşitməkdən böyük səadət yox idi.

"Kralı öz gözəlliyimlə tilsimləyəcək, gözlərini qızıllarımın parıltısıyla qamaşdıracağam. Nəvazişimlə və şirin dilimlə onu, əcdadlarının qədim inancına qayıtmağa məcbur edəcəyəm." - gəminin göyərtəsində dayanmış kraliça Storroda düşüncəyə düşürdü. Arxadan əsən külək isə gəminin al qırmızı yelkənlərini silkələyir, yaxınlaşmaqda olan fırtınadan xəbər verirdi.

"Əgər kraliça, gözəl olduğu qədər xeyirxah və səfəlbəlidirsə, onun qəlbinə inanc toxumları səpib, fikirlərini Xilaskara yönəldə bilərəm..." - Kral Olav Nord-Elf çayının narahat sularına baxa-baxa düşüncəyə düşürdü.

Kraliça Siqrid Storrodanın gəmisi Ost-Hotland adalarını sağ-salamat keçib açıq dənizə çıxdı.

Bütün bütperəst əcinnələr - divlər, yerin altında yaşayan xəzinə keşikçiləri, cadugərlər və küpəgiren qarılar sahiləni qayalıqlara toplaşmışdılar. Onlar daş məbədlərdə öz tanrılarının şərəfinə tonqallar qalayır, kraliçanın yolunun uğurlu olması üçün dualar oxuyurdular. Kilsə zənglərinin səsinə tab gətirə bilməyib Norveçli tərəkətmiş divlər dağların sıldırım zirvələrinə dırmaşır, kökündən qopardıqları yaşıl ağacları havada yelləyə-yelləyə, kraliça Storrodanı salamlayırdılar.

Sonra mağaralarına - yasa batmış arvadlarının yanına qayıdır, sevinə-sevinə:

- Bəddi, ağılayıb sızqadız! Kraliça Storroda kral Olavın yanına gedəcək və biz tezliklə Norveçə qayıdacağıq! - deyirdilər.

Kraliça, yelkənli gəmisi ilə Kullaberq dağlarının yanından ötəndə, Dağlar Hökmdarı ovsun oxudu və üstü mamır basmış sal qayalar aralandı. Qayaların üstündə, qaranlıq suların dibində işıq saçan ilanlar kimi bir-birlərinə dolanmış qızıl və gümüş damarcıqlar nəzərə çarpırdı.

Kraliça Storroda Dağlar Hökmdarının sərvətinə nəzər saldıqca şadlandı.

Nidingerdəki qayaların arasından peyda olan sədəf quyruqlu dəniz pəriləri nəhəng balıqçılıqlarını üfürə-üfürə, ətrafa al-əlvan su damcıları sıçratdılar.

Günortaya yaxın güclü külək qalxdı. Dənizin dibindən boylanayan eybəcər divlər Kraliçanın gəmisinə, dalğalarla çarpışmağa kömək elədilər. Bəziləri caynaqlı pəncələləri gəminin gövdəsindən yapışdırıb itələdilər, bəziləri dəniz otlarından hörlülmüş ipləri bellərinə dolayıb gəmini irəli çəktilər.

Nəhayət, Kraliça Siqridin gəmisi Nord-Elf çayına yaxınlaşanda suyun dərinliklərindən gözəl bir su pərisi peyda oldu, ağappaq əlləriylə Kraliçaya gözqamaşdıran parıltılı inci dənəsi uzadıb:

- Bunu boynundan as, - dedi - qoy kral Olav gözəlliyindən məst olub, səni heç vaxt unuda bilməsin!

Gəmi bütün yelkənlərini açıb çay yuxarı üzməyə başladı. Kraliça Storroda qəfildən güclü uğultu səsi eşitdi və elə bildi ki, gəmi, hardasa yaxınlıqda kükrəyən nəhəng şələləyə tərəf üzür.

Gurultu isə get-gedə artırdı.

- Bu nədi belə? - Kraliça soruşdu - Elə bil orda dəhşətli savaş gedir?

Gəmi Qull adasının yanından ötüb geniş körfəzə daxil olanda isə, Kraliça çayın sahilində yerləşən möhtəşəm Kunqahell şəhərini gördü.

Xüsusi məhəretlə yonulmuş iri tirlərdən tikilmiş evlər möhkəm və davamlı görünürdülər. Əyri küçələr tərsənəyə qədər uzanırdı.

Təbəələrinə, avarları ehmalca və asta çəkməyi əmr edən Kraliça, gurultu səslərinin hardan gəldiyini axır ki, başa düşdü. Dəmirçilər, əllərindəki ağır çəkicləri işlədə-işlədə var qüvvələri ilə dəmir döyəcəyirdilər. Xarratlar, ətrafa gurultu sala-sala uzun taxta parçalarını bərəyə yükləyirdilər. Çörəxanalarda oxlovlar şaqqıldayırdı. Gəmiqayıranlar, uzun mıxları qalın palıd lövhələrə mıxlayırdılar.

Təmir olunmuş gəmi və qayıqlar suda yırgalanırdı. Dənizçilər arvadları ilə tələsik vidalaşırdılar.

Ağır gəmi sandıqları anbarlara yığıldı.

Kraliça, çay yuxarı üzən gəmilərin, siyənək balığıyla dolu çəlləklərin və duz kisələrinin ağırlığından əyildiyini hiss etdi. Dəniz açıqlığında üzən gəmilər isə qiymətli palıd taxtalar, dəri və xəzle yüklənmişdi

Tərsənənin bu qaynar işgüzarlıqla dolu mənzərəsini əmnun iəğəssümlə izləyən Kraliça Siqrid təbəssümünü gizlədə bilmədi.

- Nə demək olar?... - o özlüyündə fikirləşdi - Kral Olavın arvadı olub belə bir şəhərə hökmranlıq eləməyin əleyhinə deyiləm.

Qırmızı yelkənli gəmi körpüyə yaxınlaşırdı. Gəminin yuxarı göyertəsində dayanmış gümüşü libaslı Kraliça Siqrid Storroda sanki şəhərin üstüylə pərvaz edirdi.

O necə də gözəl idi!... Yanaqları, dağ zirvəsinin qarından bəyaz idi, qapqara, dalğalı saçları, daş-qaşla bəzədilmiş məxmər başmaqlarının üstünə düşür, oxa bənzər kirpikləri yanaqlarına mavi kölgə salırdı... gözləri, ulduzsuz gecələr qədər qara və nəhayətsiz idi...

Vassalları və döyüşçüləri ilə birgə körpüdə dayanmış Kral bu əsil-nəcabətli adaxlısına uzaqdan-uzağa heyranlıqla tamaşa edə-edə:

"Yer üzündə ondan gözəl qadın yoxdu və heç vaxt da olmayıb..." - deyə düşünürdü. "O, həqiqətən də, deyildiyi qədər gözəl imiş".

Storroda da, öz növbəsində, təkəbbürlə gülümsəyə-gülümsəyə gənc Kralı uzaqdan-uzağa süzə-süzə: «Onun qızılı, ipək saçları necə də gözəldi?!.. Ala gözləri isə polad kimi sərtidi." - deyə düşündü.

Siqrid Storroda gəmidən düşüb əlini Krala uzatdı.

Kraliçanın əli isti və zərif idi.

Kral Olav bu isti və nəvazişi əvvəl əlində, sonra qəlbində hiss etdi.

Kral və Kraliça enli mərmər pillələrlə saraya qalxdılar.

Kral, Storrodanı dəbdəbəli süfrənin yuxarı başında əyləşdirib, ayaqlarının altına qiymətli hədiyyələr sərdirdi. Arfa və tütəklərlə Kraliçanın şərəfinə mahnılar səsləndi, müğənnilər oxuduğu nəğmələrlə onun gözəlliyini vəsf etdilər.

Sonda, hamı susandan sonra yepiskop ayağa qalxıb dua oxumağa başladı. Kraliça Storroda isə bu müqəddəs sözləri eşitmirmiş kimi gülməyə, zarafat eləməyə, Krala öz saysız-hesabsız sərvətlərindən danışmağa başladı. Kraliçaya sarı əyilib onun valehedici, şirin səsini dinləyən kral Olav da Yepiskopa sarı baxmırdı.

Bu vaxt möminləri axşam ibadətine səsləyən kilsə zənglərinin səsi eşidildi... və Kral Olav, cadugər ovsunundan yaxa qurtarmaq istəyən tək, yerindən sıçrayıb əlini alına apardı. Kraliça nəvaziş və qətiyyətlə Kralın əlindən tutub, onu yenə öz yanında əyləşdirdi, məşhur bir müğənnini yanına çağırırdı, qədim qəhrəmanların şücaətini və qüdrətini, məğlublara qarşı amansızlığını vəsf edən mahnılarla Kral Olavı əyləndirməyi əmr etdi və Kral Olav kilsəyə getmək əvəzinə, adaxlısının yanında qalıb, onun alov saçan dodaqlarına, qara və nəhayətsiz gözlərinə tamaşa elədi.

...O gecə Geta-Elf çayının bərəçisinin işi həmişəkəndən çox oldu. Onu o sahildən bu sahile səsləyənlərin sayı artmışdı. Bələdçi hər dəfə səs gələn tərəfə üzsə də, sahildə heç kimi tapa bilmirdi. Beləcə, o, bütün gecə .sahilə yan aldı. Nəhayət, səhərə yaxın qumluqda çoxlu xırda ayaq izləri və xalis qızıl qırıntılarını görə bərəçi başa düşdü ki, onu, xaçpərəstliyinə görə Norveçi tərk edən, indi isə geri qayıdan cinlər və cırdanlar səsləyirmişlər.

Kral Olav hər gün Məryəm ana kilsəsinə günorta ibadətinə getməyə verdiş etsə də, o səhər yuxudan oyananda fikirləşdi ki, bir gün kilsəyə getməsə, günah sayılmaz.

O, Kraliça Storrodanı görməyə, həmin axşam toy etmək üçün adaxlısından icazə almağa tələsirdi. Kral saraya, müşayiətsiz - təmtəkçə daxil olub mərmər pillələrlə tələsik qalxmağa başladı. Yox, daha o, bircə dəqiqə belə gözləyə bilməzdi!

"Onun qara saçlarına mirvaridən tac qoyacağam!" - Kral Olav düşünürdü - "Mənim Siqridim o qədər gözəl olacaq ki, ən paxıl insanlar belə, onun gözəlliyi qarşısında baş əyəcəklər".

Uzaqdan kilsə zənglərinin səsi eşidilsə də, Kral addımlarını yavaşıtmaq fikrinə düşmədi. Lakin o, kilsənin yanından ötəndə, gözlənilmədən çox qəribə və izaholunmaz bir hadisə baş verdi. Zəng səsləri qəfildən kəsildi, kilsə xoru susdu, məbəddə yanan şamlar söndü.

Kral ayaq saxlayıb heyrət içində kilsəyə sarı boylandı. Kilsə necə də çirkin və miskin görünürdü?!... Bəs niyə əvvəllər bunu hiss eləməirdi? Ağır torflu dam örtüyü sanki kilsəni başından aşağı basırıdı. Şam ağacının qabıqlarından hazırlanmış ensiz çardağın qapısı isə qaramtıl və alçaq idi.

Kral yoluna davam eləmək istəyirdi ki, kilsənin qarşısında cavan bir qadın peyda oldu. Onun əynində, sadə parçadan tikilmiş qırmızı yubka və göy rəngli, ucuz plaş vardı. Qucağındakı südəmər körpənin açıq rəngli qıvrıq saçları çiyinə tökülmüşdü.

Kral Olav göy plaşlı qadına baxır, gözlərini ondan ayıra bilmir, "Onun necə gözəl üzü var... - deyə düşünürdü. - Heç vaxt belə füsunkar gözəllik görməmişəm!"

Qadın uşağı sinəsinə elə möhkəm sıxmışdı, elə bil Yer üzündə bu körpəsindən qiymətli heç nə yox idi.

Qadın geriyyə boylandı, içiboş, qaranlıq kilsəyə baxdı və açıq mavi gözləri yaşla doldu. O, taqəti tükənmiş kimi, çiyini qarıya söykəyib kədərlə uşağına baxdı, gözləriylə sanki: "Yer üzündə isti bir ocaq, sığınacaq tapa biləcəyikmi?" - dedi.

"Görən bu qadın kimdi?..." - Kral özü-özlüyündə düşündü. - «Elə bil, onu hardasa görmüşəm. Şübhəsiz, əsil-nəcəbətlidi. Görünür, bu müsibətə taleyin hökmü ilə düçar olub.»

Kral, hər şeyi unudub, insanı ovsuna salan bu simanı, bu mavi, məsum gözləri harda gördüyünü xatırlamağa çalışdı.

Sonra özünü saxlaya bilməyib qadına yaxınlaşdı:

- Niyə belə qəmlisən? - deyə ondan soruşdu.

Qadın:

- Məni evimdən qovublar. - dedi və çevrilib qaranlıq kilsəni göstərdi.

Kral, onun nə demək istədiyini başa düşmədi. Bəlkə getməyə başqa yeri olmadığı üçün kilsədə sığınacaq axtarır?

- Səni kim qovub axı? - deyə soruşdu.

Qadının kədər dolu baxışları Kralın ürəyini parçaladı:

- Məgər bilmirsən? - o, astadan dilləndi.

Kral üzünü çevirib yola düzəldi. Onun burda dayanıb tapmaca tapmağa vaxtı yox idi. Axı bu qadın nə demək istəyirdi?.. Özünü elə aparır, elə bil onun qovulmasının günahı Kraldadı?!..

O, adaxlısının, qırmızı yelkənli gəmisinin lövbər saldığı körpüyə tələssə də, Kraliça Storrodanı görəndə kimi ayaq saxladı... Sanki hansısa gözəgörünməz qüvvə onun yolunu kəsdi.

...Bu, kilsənin qapısı ağzında gördüyü tənha və qəmgin qadının üzü idi...

"Bu nə deməkdir? - Kral fikirləşdi. - Niyə mənə elə gəlir ki, o hətta Kraliça Storrodadan da gözəldi?.. Bu nə axmaq fikirdi ağılıma gəldi?.. Axı, bu mümkün deyil?!"

Kraliça onu məğrur təbəssümlə qarşılayarkın, Kral, gözlərində yaş damlaları parlayan başqa bir qadın barədə düşünürdü...

Kraliça Storroda həmişəki kimi, vüqarlı və gözəl olsa da, Kral ona qarşı anlaşılmaz ikrah duymağa başlamışdı.

- Səni belə tez gözləməyirdim. - Kraliça Storroda yüngül istehzayla dedi - Elə bilirdim, öz kilsəndə diz çöküb dua eləməklə məşğulsan.

Qəfildən, bu təkəbbürlü Kraliçanı ələ salmaq, onun istəklərinin əleyhinə getmək həvəsinə düşən Kral:

- İbadət hələ bitməyib, - dedi - gəldim ki, səni də özümlə kilsəyə aparım.

Kralın bu sözündən Kraliçanın rəngi qaraldı, gözlərində qorxunc qığılcımlar oynadı. Starroda gözlərini yerə dikdi, süni nəvazişlə gülümsəyib mələhətli səslə:

- Yaxşısı budur, gəmiyə qalx. Sənin üçün çoxlu hədiyyə gətirmişəm. - dedi və qızıl dəstəkli qılıncı əlinə aldı. Sanki bununla Kralı aldadıb tələyə salmaq istəyirdi.

Xidmətçilər, içi zümrüd və mərcanla, kürklərlə dolu sandıqları sürüyüb gətirdilər. Lakin Kralın gözüne, Storrodanın yanında dayanmış ucuz, göy plaşlı başqa bir qadın görünürdü... Kraliçə isə saysız- hesabsız var-dövlətinin parıltıları içində, qızıl dərilili əjdahaya bənzəyirdi.

Kral təkidlə:

- Əvvəl də görüm, mənimlə kilsəyə gedəcəksənmi? - dedi.

Storrodanın üzündə istehza dolu təbəssüm oynadı:

- Mənim sənin kilsəndə nə işim var? - dedi.

Kralın qaşlarının düyünləndiyini görəndə isə anladı ki, o daha əvvəlki ovqatda deyil. Odu ki:

- Əzizim Kral Olav, öz kilsəndə kefin istəyən qədər ibadət elə. - deyib nəvaziş dolu oğrun baxışlarla Kralın gözlərinə zilləndi. - Amma məndən, səninlə getməyi tələb eləmə. Bundan başqa bütün arzularını yerinə yetirməyə hazırım, mənim əziz nişanlım! - dedi, özlüyündə isə:

"Onsuz da hər şey mənim istədiyim kimi olacaq! Kralı cadulu bitkilərlə tilsimləyəcəyəm, öpüşlərimlə ovsunlayacağam. O mənfur xristian kilsəsini də yerin dibinə çökdürüb, əvəzində daş məbədlər ucaldacağam, küpəgirən qarılar, divlər, alov gözlü qarğalar Norveçin dörd bir yanından bura axışacaq. - deyə düşündü.

Kral Olava qalib nəzərlərlə baxan Starroda beləcə düşünərək, adaxlısının iradəsini sındırdığını, onu özünə tabe elədiyini zənn edirdi.

Arxadan həzin musiqi səsi gəldi...

Kral ətrafına boylandı... və yenə göy plaşlı qadını gördü. O, kədərli və yorğun görünə də, hələ də qızıl saçlı körpəsini qərribə bir nəvazişlə bağrına basmışdı.

- Belə diqqətlə nəyə baxırsan? - Kraliçə Starroda soruşdu.

...Meydandan ötüb gedən qadın, körpəsinin ayaqlarını plaşının ətəyi ilə örtmüşdü. Axı baharda çay kənarında soyuq küləklər əsir. Qəfildən Kral, qadınla körpənin qərribə qızılı işıq seli ilə əhatələndiyini gördü və gözlərini qadındən və qucağındakı körpəsindən ayıra bilmədi.

Qadın şəhərə tərəf dönüb dar bir küçədə gözəndən itdi.

- De görüm, nəyə belə diqqətlə baxırsan? - Starroda ayağını yerə vurub soruşdu.

Kral Olav Starrodaya tərəf çevrildi və dünyanın bütün qüsurları və günahlarının adaxlısında cəmləndiyini gördü.

Kraliçanın gözlərində Cəhənnəm alovu yanır, al qırmızı dodaqlarından zəhər axırdı...

"Şükür sənə, Ulu Tanrı! Gözlərimi açdın, məni İblisin toruna düşməyə qoymadın!" - deyə Kral Olav düşündü və meydandan keçən zaman adaxlısının əlini sıxmaq üçün çıxardığı əlcəyini Kraliçanın üzünə çırpdı:

- Lənətə gələsən, iyrenc ifritə! - deyib qışqırdı.

Starroda vəhşi pişik kimi geri atılsa da, dərhal özünü ələ aldı:

- Buna görə başınla cavab verməli olacaqsan Kral Olav! - dedi.

Storrodanın üzü, Ölülər Səltənətinin bütperəst ilahəsi Helin üzü kimi gömgöy oldu. O, daha heç bir söz demədi, üzünü çevirib, gəmisinə qayıtdı.

Həmin gecə kral Olav, gələcəkdən xəbər verən qərribə bir yuxu gördü. Yuxuda o, dənizin dibini gördü. Yem dalınca qaçan balıqların başı üstündən, qara buludlar kimi ötüb keçən gəmiləri gördü. Suyun altından Günəş də solğun və dumanlı görünür, daha çox gümüşü ayı xatırladırdı. Bu məqam qəfildən dənizin dibində, Kunqahellde, köhnə kilsənin qarşısında gördüyü qadın peyda oldu. O yenə həmin nimdaş geyimdə idi, üzü hələ də məyus və kədərli idi... Qadın fikirli-fikirli yeridikcə, dəniz suları aralanıb ona yol açırdı. Su şırnaqları sütunlarla bədirlənib büllur tağlar kimi ucalırdı. Sanki qadın, möhtəşəm bir məbədin qübbəsi altında addımlayırdı. O, yeridikcə, suyun rəngi dəyişir, sudan bədirlənmiş sütunlar açıq çəhrayı rəngə çalmağa başlayırdı. Bir qədərdən sonra dənizin suyu tamamilə al qırmızı

rəngə boyandı. Sanki dənizin suyu qana çevrilmişdi.

Qadının keçib getdiyi yerlər - dəniz qumunun üstü parça-parça olmuş qılınc, nizə, sınıq ox qalaqlarıyla dolu idi... O, qanlı sütunların və diş-diş tağların arasında irəlilədikcə, sınıq-salxaq, lazımsız silahların sayı artırdı. Qadın, dəniz otlarının üstünə sərilmiş ölü döyüşçünü tapdalmamaq üçün ayaq saxlayanda Kral diksinib yuxudan ayıldı.

Döyüşçünün əlində, qınından sivrilmiş qılınc, başında dərin yara nəzərə çarpırdı. Dənizin dibi batmış gəmilərin qalıqları ilə dolu idi, ağır lövbərlər quma çəkmüşdü, yoğun kanatlar ilan kimi qıvrılmışdı. Yanaşı düzülmiş gəmilərin dor ağacları sınımış, kənarları əzilmişdi .

"Görəsən, bu boyda zəngin sərvəti amansız zamana təhvil verən kimdi?" - Kral fikirləşdi.

Həlak olmuş döyüşçülərin sayı-hesabı yox idi. Bəzilərinin cəsədi gəmilərin lövbərlərindən sallanır, bəzilərininki dəniz otlarının üstündə yatırdı. Lakin dərin yuxuya qərq olandan bəri göy plaşlı qadını izləyən Kralın onlara diqqət ayırmağa vaxtı yox idi.

Qadın həlak olmuş döyüşçülərdən birinin qarşısında dayandı. Döyüşçünün başında parıltılı dəbilqə var idi, bir qolunu qalxan örtürdü, o biri əli, hələ də qınından çıxmış qılıncı sıxırdı.

Qadın döyüşçüyə sarı əyilib:

- Kral Olav, Kral Olav... - pıçıldadı, sanki onu oyatmaq istədi... və yalnız bu an Kral başa düşdü ki, dənizin dibində yatan özüdür.

- Məgər, məni xatırlamırsan? - qadın qərribə bir qüسسəylə pıçıldadı. - Mən Kunqahelldəki kilsənin qarşısında gördüyün həmin qadınam.

Ölmüş döyüşçü qımıldanmırdı. Qadın Kralın qarşısında diz çöküb bir daha pıçıldadı:

-Storroda bütün gəmilərini göndərib səndən amansızcasına qisas aldı. Buna peşmansanmı, Kral Olav?..

Döyüşçü hələ də hərəkətsiz yatırdı.

Qadın yenə soruşdu:

- Storrodanı yox, məni seçdiyən üçün həyatınla cavab verdin. Buna peşmansanmı, kral Olav?

Bu zaman həlak olmuş döyüşçü gözlərini açdı. Qadın ona, ayağa qalxmağa kömək elədi. Kralı qadının çiyinə söykəndi və onlar yavaş-yavaş dənizin dibi ilə addımlamağa başladılar.

Onlar addımladıqca, sular geriye çəkildi, köpüklər onların ayaqları altında əriyib yoxa çıxdı... və onlar dənizin dibindən yuxarı qalxıb sahilə çıxdılar.

Kral Olav, çox sevdiyi Norveçə baxdı, vətəninə bir başından o biri başınacan seyr etdi, sıldırım qayalı körfəzlərə, böyük Kunqahell şəhərinə nəzər saldı. Cənub tərəfdə İsveç dağları uzanırdı. Ayağı yalın çoban tütək çalır, yaşıl çəmənlikdə qoyun sürüsü otlayırdı...

Kral Olav böyük şəhərləri də, kiçik kəndləri də, hətta payızda yetişən quşarmudu kollarını da görürdü... Külək əsdikcə, kolların qırmızı salxımları evlərin alçaq pəncərələrinin şüşələrini döyəcləyirdi. Günəş dağların arxasına çəkilib, ayın gümüşü işığı ələmi boyayırdı və yenidən günəş doğurdu.

Kral vətəninə baxdıqca, hər yerdə hündür qübbəli kilsələri görür, zəng səslərini eşidirdi. Yaxınlıqdakı kilsələrin zəngləri təntənə və əzəmətlə çalır. Uzaq İsveçrə kilsələrinin səsi külək əsintisi qədər zəif olsa da, Kral Olav onları da eşidirdi. Sonra hər tərəf qarlı örtüldü, körfəzlər sırsıra bağladı, kilsələrin pəncərələrində şam işıqları yandı və Kral başa düşdü ki, Milad bayramı yetişib.

- Şükür səne, İlahi. Bütün bunları görməyi mənə qismət elədin! - deyə o pıçıldadı.

Sonra Yer üzünü qar kimi ağappaq buludlar bürüdü. Kral yenə öz yol yoldaşının çiyinə söykənilib pilləkənlə qalxırmış kimi, buludların üzəriylə yeriməyə başladı. Onlar bulud pillələrlə yavaş-yavaş yuxarı qalxıb, mirvariye bənzər şəhər örtüyü altında bərq vuran şəffaf gül-çiçək dolu gözəl bir çəmənliyə çatdılar.

Cənnət bağına daxil olan kimi, qadının qəddi düzəldi, yerışı yüngülləşdi, sayrışan mavi ulduzlardan toxunmuş plaşlı işıq saçmağa başladı. Başının haləsində peyda olan parlaq şəfəqli çələngi qənirsiz çöhrəsini nura boyadı.

- Sən kimsən? - gözləri qadının səmavi gözəlliyindən tutulmuş Kral pıçıldadı.

- Məgər bilmirsən? - qadın dedi. Onun təbəssümü əbədi sakitlik və işıqla dolu idi.

Göylər İlahəsinə pərəstişi seçdiyi üçün Kralın ürəyi sevincə doldu. Bu sevinc o qədər böyük, o qədər pak idi ki, Kralı

yuxudan oyatdı...

Kral Olav yuxudan oyananda, yanaqlarının göz yaşlarından islandığını, əllərinin, dua edirmiş kimi, sinəsinin qarşısında cütləşdiyini gördü.

Böyük və Kiçik Çerstin

Böyük və kiçik Çerstin artırmada dayanmışdılar. Küpəgirən qarı ayağını yaşıl cığırla sürüyə-sürüyə bacıların görüşünə gəlirdi.

Böyük və Kiçik Çerstin qarıya "ana" deyib, əlindən öpdülər.

- Müdrik ana, sən hər şeyə qadirsən, atamızı yola gətir. İki gənc şahzadə bizimlə evlənmək istəsə də, qoca buna razılıq vermir. Qoy ağılnı başına yığsın. Biz - yoxsul kəndli qızları da qızıl boşqablarda xörək yemək, daş-qaşla bəzənmiş şahzadə əlləriylə oxşanmaq istəyirik.

Ocaq tüstüsündən qaralmış tək, çirkin, köhnə əski tək, qırışmış zalım, idbar qarı bacılara belə cavab verdi:

- Hələ heç kəs mənə ana deməyib, heç kim mənim kobud əllərimdən öpməyib. Sizə kömək edəcəyəm. Bircə söz verin ki, atanızın sözündən çıxmıyacaqsınız.

Bacılar qarının bu sözündən ağlamağa başladılar:

- Deməli, heç vaxt başımıza tac qoyulmayacaq. Xidmətçilər, sarayın ağ pilləkənləriylə sürünən donlarımızın ətəyini arxamızca daşımayacaq.

Müdrək caduğər isə yamyaşıl cığırla yola düzəlib bacılardan yavaş-yavaş uzaqlaşdı.

Yoxsul kəndli evə qayıdanda, qızları onu ehtiramla qarşıladılar. Çiyindəki odun şələsini endirdilər. Bir yandan, yerə saman döşəyib süfrə açdılar, bir yandan da dayanmadan, göz yaşı tökdülər.

- Qızlarım, böyük və kiçik Çerstin, quru ardıc kolunda qızılı budaq bitmir, qırmızı tülkü balalarını ipək yastıqlarda yatırtmır. Siz, qızıl, zərxara geyinən kimi, mənim kətan çuxama güləcəksiniz. Özünüz dəbdəbəli otaqlarda yaşaya-yaşaya, mənə it damını layiq görəcəksiz.

Bu sözlərdən sonra bacılar əvvəlkindən də möhkəm ağlamağa başladılar.

Kəndli yumruğunu stola vurdu.

- Sizə elə ərlər tapacağam ki, mənim çuxama gülə bilməsinlər. Məni evlərinin yuxarı başında eyləşdirsinlər.

Kəndli, Böyük və Kiçik Çerstinlə birlikdə artırmaya çıxdı, Şərqə və Qərbə təzim etdi, şlyapasını qaldırıb Cənuba və Şimala sarı baxdı, sonra meşəyə tərəf çönüb:

- Qızım Böyük Çerstinlə evlənmək istəyən varmı? - deyər qışqırdı.

Meşədən cavab gəldi:

- Onunla mən evlənmək istəyirəm!

- Onda gəl, apar! - deyər kəndli var qüvvəsi ilə qışqırdı.

Bu məqam meşədən, iri, buruq buynuzlu, dərisi yonca tarlası kimi qalın bir qoç yüyürüb gəldi. Kəndli Böyük Çerstinə qaldırıb qoçun belinə şəllədi. Qoç qızı meşənin dərinliyinə - kol-kosdan düzəldilmiş komaya apardı və böyük Çerstin uzun müddət orda yaşadı.

Səhəri gün kəndli kiçik qızıyla artırmaya çıxdı. Cənuba və Şimala təzim etdi, şlyapasını qaldırıb Qərbə və Şərqə sarı baxdı, sonra Böyük gölə tərəf çönüb:

- Qızım Kiçik Çerstinlə evlənmək istəyən varmı? - deyər qışqırdı.

Böyük göl tərəfdən cavab gəldi:

- Onunla mən evlənmək istəyirəm!

- Onda gəl, apar! - deyər qoca var qüvvəsi ilə qışqırdı.

Bu məqam göl tərəfdən, qanadları qapı iriliyində, gözləri, dəmir közertisiylə alışıb-yanan, nəhəng bir qarabatdaq uçub gəldi.

Kəndli kiçik Çerstinə quşun caynaqlarına atdı. Qarabatdaq qızı götürüb havaya qalxdı və onu gölün yanındakı daş mağarasına apardı. Kiçik Çerstin də uzun müddət orda yaşadı.

Günlərin bir günü qoç Böyük Çerstinin yanına qaçıb:

- Bu gün atan bizə qonaq gələcək. Onun yanında mənə ər, ağa çağır, dadlı xörək hazırla. - dedi.

- Böyütkən və qaragilə hazırlamaq asan işdi. Amma atam üçün su qaynatmaq olmaz.

Bunu eşidən qoç başını ağacın gövdəsinə çırpıb alınının damarlarını partlatdı, qan su yerinə axmağa başladı. Böyük Çerstin qanlı qoğal bişirib atasını gülər üzle və mehribanlıqla qarşıladı.

Böyük Çerstingildə qonaq olduqdan sonra evinə qayıdan qoca arvadına dedi:

-Daha qızına görə dərd çəkmə. O mənə yuxarı başda əyləşdirdi, dadlı xörəyə qonaq elədi. Kürəkənimdən, evə yemək gətirməyin yolunu da öyrəndim. Onun əri bax belə edir.

Kəndli bunu deyib başını üç dəfə daş divara çırpdı. Alınının damarları partlamasa da, ağılı çaşdı. Heç kimdən yan keçməyən ölüm ona bir az da yaxınlaşdı.

-Bu saat ağılsızlığının ucbatından öləcəksən. Qızlarını şüursuz məxluqlara ərə verdiyin üçün sənə hələ bu da azdı. - arvadı dedi.

Kəndli kiçik qızı, Kiçik Çerstinə baş çəkməyə getdi. O da atasını gülər üzle, mehribanlıqla qarşıladı, yastı daşları üst-üstə yığıb, üstünə yumşaq qamış döşəyib, atası üçün yer hazırladı. Bu vaxt qanadları qapı iriliyində qarabatdaq uçub gəldi. O, kəndlinin gözləri qarşısında gölə baş vurub sudan çoxlu qızıl balıq çıxartdı və kiçik Çerstin atasına dadlı nahar hazırladı.

Kiçik Çerstingildə qonaq olduqdan sonra evinə qayıdan kəndli arvadına dedi:

- Bu qızına görə də daha nıgaran qalma. O mənə yuxarı başda əyləşdirib dadlı xörəklərə qonaq elədi. Kürəkənimdən, evə yemək gətirməyin yolunu da öyrəndim.

Qoca sahile gedib körpüyə çıxdı, qollarını geniş açıb havaya sıçradı.

- Arvad, evə qayıdanda, sənə çoxlu qızıl balıq gətirəcəyəm. - deyib dərin burulğana yuvarlandı. O, balıq tuta bilməsə də, doyunca çimdikdən sonra suda boğulub gölün dibinə çökdü.

Bunu eşidən qoç və qarabatdaq arvadları Böyük və Kiçik Çerstinə dedilər:

- Atanız ölüb. İndi evinizə qayıdıb, padşah övladlarının daş-qaşlı əlləri ilə sizi oxşayacağı günü gözləyə bilərsiz.

Böyük və Kiçik Çerstin ərlərinə belə cavab verdilər:

- Nəyə görə biz atamızın seçdiyi ərlərdən narazı olmalıyıq?

Bu məqam Böyük Çerstinin başının üstündəki daxma uçdu. Kiçik Çerstinin başının üstündəki daş mağara parça-parça oldu... və bacılar özlərini ağ saray pillələrinin qarşısında tapdılar...

...Xidmətçilər onların ətəklərindən yapışmışdılar... Onları saray darvazalara ağızında qarşılayan gənc şahzadələr:

- Xoş gəlmisiz! Cadugər bizi lal-dinməz məxluqlara çevirmişdi, indi isə yenidən şahzadəyə çevrildik. - dedilər.

Böyük və Kiçik Çerstin bir-birlərinə baxıb gülümsədilər.

- Deməli, küpəgirən onları bizi xilas etmək üçün tilsimləyibmiş. - Böyük Çerstin dedi.

- O bizi beləcə sınamaq istəyibmiş. - Kiçik Çerstin cavab verdi.

NOBEL KÜRSÜSÜ
Elis Manro

21 Noyabr 2014

2013-cü ilin Nobel mükafatı laureatı Elis Manro (1931) ilk kitabını ("Şən kölgələrin rəqsi", 1968) 37 yaşında çap etdirib. Elə ilk kitabıyla uğur qazanan yazıçı Kanadanın ən yüksək ədəbi mükafatını - "General-qubernator mükafatı"nı qazanıb. Yaradıcılığında əsasən hekayə janrına üstünlük verən, "Kanadanın Çexovu" adlandırılan Manro "Qızların və qadınların həyatı" (1971), "Sizə demək istədiyim bir şey vardır" (1974), "Sən özünü axı nə hesab edirsən?" (1978), "Yupiterin peykləri" (1982), "Gənclik dostum" (1990), "Yaxşı qadının sevgisi" (1998), "Qaçaq" (2004), "Əziz həyat" (2012) və bir çox başqa hekayə toplusunun müəllifidir.

Elis Manro 2009-cu ildə Beynəlxalq "Buker" mükafatına, 2013-cü ildə isə "Çağdaş hekayə janrındakı uğurlarına görə" Nobel mükafatına layiq görülmüşdür.

Müsahibə və hekayə "Xəzər" dünya ədəbiyyatı dərgisinin 1/2014 nömrəsində çap olunub

QIZIL DÖVRÜN ŞAİRLƏRİ Dərsliklərdə olmayan Puşkin

21 Noyabr 2014

(Ön söz yerinə)

Oxuyacağınız bu şeirlər böyük rus şairi Aleksandr Sergeyevič Puşkinin bizə uşaqılıqdan məlum olan məşhur şeirlərindən xeyli fərqlənir. Əslində, onu bu şeirlərin təmhüquqlu müəllifi saymaq da bir az çətindir. "Qurana nəzirə" silsiləsindən olan şeirlər, adından da göründüyü kimi, bu müqəddəs kitabın motivləri əsasında yazılıb. Və bu şeirlərin yazılmasına, yəqin ki, şairin damarlarından axan ərəb qanının da təsiri olub.

"Qərbi slavyanların nəğmələri"ni isə Puşkin o nəğmələri toplayan məşhur fransız yazıçısı Prosper Merimenin Parisdə çap etdirdiyi kitabdan, yəni fransızcadan rus dilinə çevirib. Təbii ki, Puşkinin bu tərcümələri həddən artıq sərbəst, yaradıcı tərcümələrdir və onun cildlərində orijinal şeirləri kimi çap olunmağa haqq qazanıblar. Bu nəğmələrin bizim üçün bir maraqlı cəhəti də bu qərbi slavyan nəğmələrində şərq, daha doğrusu, türk motivinin olmasıdır. "At" şeirindəki

"uzaqdan eşidilən nal səsləri və ox vıyılıtları" kimlərin hücumundan xəbər verir? Təbii ki, türklərin.

"Bir ac quzğun o birinə deyirdi" şeirində isə Qafqaz folklorunun ruhu açıq-aşkar duyulur.

"Gözəl qız, gördünmü mənim atımı?" misrasıyla başlayan balaca şeir isə Puşkinin yarıciddi, yarızarafat, yumor və ironiyayla dolu saysız-hesabsız poetik miniatürlərindən biridir.

Ümumiyyətlə, maraqsız dərslərin, məktəblərdə zorla əzbərlədirilən şeirlərin get-gedə oxucudan uzaqlaşdığı, canlı insandan daha çox heykələ çevirdiyi Puşkin kimi böyük şairləri bütün ciddi və qeyri-ciddi tərəfləriylə, bütün rəngarəngliylə bugünkü Azərbaycan oxucusuna tanıtməyin və sevdirməyin vaxtı çoxdan çatıb. Bəlkə də, ötüb. Amma mən bu şeirləri tərcümə eləmişəmsə, deməli, hələ ümitsiz deyiləm.

Ramiz Rövşən

A.S.PUŞKİN

Orijinaldan tərcümə edən: Ramiz Rövşən

Şeirlər "Xəzər" dünya ədəbiyyatı dərgisinin 1/2014 nömrəsində çap olunub

XİLAS YOLUNUN YOLÇULARI

Hüseyn ibn Mənsur Həllac - Doğuluşdan sufiliyə qədər uzanan əfsanəvi həyat yolu

21 Noyabr 2014

Həllacın həyat yolu

Sufi tarixinin ən parlaq və bərişmaz simalarından olan, sufi-şair Hüseyn ibn Mənsur əl Həllac 244/858-59 -cu illərdə, İranda Beyz şəhərində anadan olub.

Hüseynin babası - qədim İranda geniş vüsət almış Zərdüştlük təliminin davamçılarından olub.

Atası Mənsur - Allahın, Məhəmməd peyğəmbər vasitəsi ilə insanlığa bəxş etdiyi yeni, azad və saf dini - İslamı qəbul edib.

Həllacın tədqiqatçıları, onun atasının yun və pambıq əyirəni (xovlayıcısı) olduğunu, bu işlə Bağdad, Bəsre, Kufə kimi, toxuculuq mərkəzlərində işlədiyini bildirirlər.

Həllac, hələ erkən yaşlarından ərəb qrammatikasına və ilahiyyatçılıq elminə yiyələnir. Quranı və ona dair şərhləri əzbər bilir. Təhsilini başa vurduqda (16 yaşını haqlayanda) o, biliklərinin kifayət dərəcədə olmadığını, daha əsaslı və

dərin bilik əldə etməyə ehtiyacı olduğunu anlayır. Həmin dövrlər, Həllacın əmisi, gənc ilahiyatçıya, azad fikirli, qorxmaz sufi - Səhl Tustari barədə danışır.

Səhl bin Abdullah ət-Tustari, dövrünün ən yüksək, sufi- imam dərəcəsinə çatmış şeyxlərdən idi. Əmisinin dediyinə görə, Səhl - "İslamın Həqiqi Ruhunun şərhçisi idi". Deyilənə görə o, ömrünü, qəbul olunmuş vaxtı və qaydaları aşan orucda keçirir, hər gün dörd yüz rükət namaz qılırdı.

Əmisinin bu hekayətlərindən ilhamlanan gənc Həllac, Tustara üz tutur. Orada məşhur sufi, Səhl bin Abdulla ət Tustarinin xidmətinə qəbul edilir.

Tustar şəhərində keçən iki il ərzində Həllac, dini təcrübə ilə məşğul olaraq, Haqqa (Həqiqətə) aparan yolu ruhi kamilləşmə mərhələləri üzrə keçir. İki ilin tamamında isə, müəllimini tərk edərək, Bəsrəyə köçür və orada, o dövrün məşhur din xadimi Əmrə ibn Osman əl Məkki ilə tanış olur.

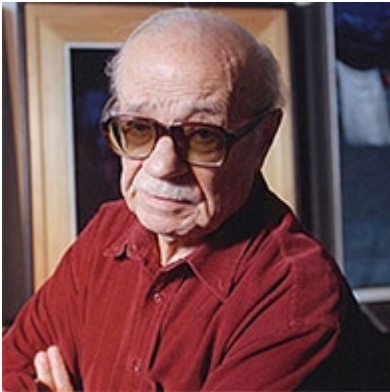
Bəsrədə yaşadığı dövrlər Həllac, dini təcrübənin son mərhələlərini keçir və Əmrə, Həllaca, cod kətandan tikilən dəviş libası geyindirib, onu sufiliyə qəbul edir.

Həmin andan Həllac, Kamillik Zirvəsi mərhələsinə çatmış nəhəng sufilər cərgəsinə daxil olur.

Mətn "Xəzər" dünya ədəbiyyatı dərgisinin 1/2014 nömrəsində çap olunub

SERVANTES MÜKAFATI LAUREATLARI Ernesto Sabato

21 Noyabr 2014

Tərcümə edən: Saday Budaqlı

Tanınmış Argentina yazıçısı Ernesto Sabatonun (1911-2011) ilk kitabı esselər məcmuəsindən ibarət olsa da, 1948-ci ildə işıq üzü görən «Tunel» romanı artıq onu bir yazıçı kimi tanıtdırır. Alber Kamyunun əsər haqqında dediyi xoş sözlərdən sonra roman dərhal onlarla dilə tərcümə olunub. 1961-ci ildə çap olunan «Qəhrəmanlar və məzarlar» romanı isə XX əsrin ən yaxşı romanlarından sayılır.

Sabato XX əsrin nəhəng yazıçılarından olan Kortasar, Borxes, Qabriel Qarsia Markes və Jorji Amadu ilə birlikdə "magik realizm" in əsasını qoyanlardan hesab olunur.

Ernesto Sabato "Mediçi" (İtaliya, 1977), "Migel de Servantes" (İspaniya, 1984), "Yerusəlim" (İsrail, 1989) mükafatlarına layiq görülüb.

"Tunel" romanı "Xəzər" dünya ədəbiyyatı dərgisinin 1/2014 nömrəsində çap olunub

BƏŞƏRİ POEZİYA

Riçard Brotiqan, Dayana Di Priam, Robinson Cefferon

20 Noyabr 2014

Əks mədəniyyət qəhrəmanı, 60-cı, 70-ci illərin ədəbiyyat bütü, şişirdilmiş fiqura, bir saatlıq xəlifə, Mark Tven və Heminqueyin varisi, içki düşkünü, özünə qəsdçi, doqquz şeir kitabının, iki-üç ay ərzində milyonlarla tiraj çap olunub satılmış, bu günün özündə də Amerika və Avropanın kitab mağazalarını bəzəyən "Amerikada balıq ovu" romanının müəllifi.

Riçard Brotiqan 30 yanvar 1935-ci ildə Vaşinqton Ştatının Takomo şəhərində anadan olub. Anası, iki bacısı və qardaşından ibarət ailəsi dilənçi kökündə yaşayıb. Təsadüfü kiçik qazanc və dövlət müavinəti hesabına dolanıblar.

Həqiqi familiyasının Brotiqan olmasını orta məktəbdə attestat alarkən öyrənib, anası sənədlərdə onun əsl familiyasının yazılmasına qərar verib. Riçard romanlarının birində yazırdı: " Anam mənim varlığımla bəşməli oldu". "Anamın Riçardı öpməyi və bizlərə - sizi sevirəm, dediyi yadıma gəlməz," - kiçik bacısı xatirələrində yazırdı...

DAYANA Dİ PRİMA

6 avqust 1934-cü ildə Nyu-Yorkda doğulub. Suotmorda kolleci bitirdikdən sonra Qrinviç-Villedjə köçür və tezliklə bürokratizmə qarşı mübarizlərə qoşulur.

"Bu quşlar geri uçur" adlı ilk kitabı 1958-ci ildə işıq üzü görür.

1974-cü ildən Naropa və Kolorado Universitetində mühazirələr oxuyur.

Avanqard ədəbiyyatın yaradıcılarından olan şairlər - Press və Eydelon kimi tezliklə Amerikada məşhurlaşır. Əl-kimya və Şərqi fəlsəfəsinə böyük maraq göstərib.

"Freddi haqqında şeirlər", " Zamanın kitabı", "Torpaq nəğmələri" adlı kitabların müəllifidir.

ROBINSON CEFFERS

Şair, dramturq, filosof Robinson Ceffers (1887-1962) ABŞ-da doğulub.

"Koliforniyalılar", "Poynt Surun qadınları", "Günəşə aclıq", "Mideya" kimi kitabların müəllifidir. Əsərləri dünyanın əksər dillərinə tərcümə olunub.

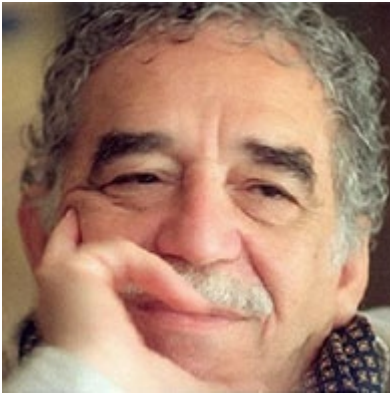
Tərcümə: Zakir Fəxri

Şeirlər "Xəzər" dünya ədəbiyyatı dərgisinin 1/2014 nömrəsində çap olunub

AFORİZMLƏR VƏ SİTATLAR

Qabriel Qarsia Markes (Kolumbiya)

20 Noyabr 2014

İlham pərisi yazıçının yanına yalnız yazı prosesi zamanı gəlir...

Tərcümə: Yasar

Qabriel Qarsia Markesin aforizm, sitatlar və şeiri "Xəzər" dünya ədəbiyyatı dərgisinin 1/2014 nömrəsi

TÜRK QARDAŞLARIMIZ

Asəf Halət Çələbi

21 Noyabr 2014

XX əsrin birinci yarısı Türk poeziyasında orijinallığı, arayışçı tərz, modernist düşüncəsiylə seçilən şairlərdən biri Asəf Halət Çələbidir. 1907-ci ildə İstanbulda ziyalı ailəsində doğulan şair məşhur Qalatasaray lisesində təhsil alır.

Atasından fransız və fars dillərini öyrənir, Mövləvi şeyxi Əhməd Rəmzi Dədə və Rauf Yekta bəydən musiqi və not

dərsləri alır. Qısa bir müddət Fransada qalır. Geri döndükdən sonra Ədliyyə Məslək məktəbini bitirir. Məhkəmə, bank, dəmir yolları kimi müxtəlif qurumlarda çalışır. Son iş yeri İstanbul Universiteti ədəbiyyat fakültəsinin kitabxanası olur. 1953-cü ildə dünyasını dəyişir.

Gənlik çağlarında divan ədəbiyyatından təsirlənərək rübai və qəzəllər yazsa da, 1937-ci ildən sonra Qərbyönlü sərbəst şeirlər yazmağa başlayır. 1938-1941-ci illərdə ilk şeirləri çap olunur. Bu şeirlərdə daha çox nağılvarı təsir bağışlayan gənlik duyğuları öz ifadəsini tapır.

Şərq ədəbiyyatı, incəsənəti və mədəniyyətinə dərinləndirən bələdlilik sonrakı dövrlərdə onu tamamilə başqa bir yönə çəkir. Anadolu-İran-Hindistan xətti boyunca uzanan qədim Şərqi həyat tərzi, fəlsəfəsi, dini və dünyəvi düşüncələr aləmini səslər vasitəsilə canlandırmağa çalışan şair şeirin real həyatda olduğu kimi abstrakt bir dünya yaratdığına inanırdı.

Çələbi türk poeziyasında «ənənəçi modernist» kimi tanınır. Şeirləri şüuraltına bağlı, mücərrəd olsa da bir anın, bir hissə və duyğunun az qala maddiləşən forması təsiri bağışlayır.

O, Şərq və Qərb mədəniyyətini bir yerdə könül dünyasından keçirib yaddaşında kəhkəşanlar yatan köhnə karvan yollarının o başına varmaq istəyirdi. Dünyaya Asiyanın təsəvvüf və dinlər tarixində ad qoyan ünlü simalarının açdığı pəncərədən - Qoca Şərqi nağıllar aləmindən baxmağa çalışırdı.

Çələbinin şeirləri, bu mənada, Şərq miniatürlerini, bir də rəngli pəncərə şəbəkələrini xatırladır.

Əhməd Oğuz

Şeirlər "Xəzər" dünya ədəbiyyatı dərgisinin 1/2014 nömrəsində çap olunub

KLASSİK HEKAYƏLƏR

Ernest Heminquey, Ruben Bareyro Saqiye

21 Noyabr 2014

Ernest Heminquey

Orijinaldan sətiri tərcümə əsasında çevirdi: Mahir N. Qarayev

«Məğlubedilməz», görkəmli Amerika yazıçısı, Nobel mükafatı laureatı Ernest Heminqueyin (1899-1961) erkən yaradıcılıq dövründə qələmə aldığı ən məşhur əsərlərindən biridir.

«Qadınlarızsız kişilər» (1927) toplusunun ilk hekayəsini təşkil edən «Məğlubedilməz»də sonradan Heminqueyə dünya şöhrəti qazandırmış bir çox əsərlərinin, o cümlədən «Qoca və dəniz» povestinin işartılarını sezmək əsla çətin deyil. Xüsusən də əsərin baş qəhrəmanı, məğlubiyətə heç cür yaxa tanıtmaq istəməyən «qoca» matador Manuel Qarsia

öz ağlagəlməz fədakarlığı ilə eynən qoca balıqçı Santyaqonu xatırladır. Sonuncu buğa döyüşündən sonra ölümcül yaralanıb xəstəxanaya yerləşdirilən və çoxlarının artıq ölmüş zənn etdiyi Manuel ayağı yer tutan kimi yenidən arenaya çıxır. Peşəsinin şərəfini dünyada hər şeydən üstün tutan matador qəpik-quruşun müqabilində həyatını riskə atmağa belə razılışıb bu şərəfi axıradək qorumağı bacarır və öz dözüümü, qətiyyəti, fədakarlığı bahasına ləyaqətli insanın yenilməzliyini təsdiqləyir.

Ruben Bareyro Saqiye

Orijinaldan sətiri tərcümə əsasında çevirdi: Saday Budaqlı

Yazıçı, esseist, ədəbi tənqidçi Ruben Bareyro Saqiye 1930-cu ildə Paraqvayda anadan olub. 1962-ci ildən Fransada yaşayan yazıçı «Hekayə və roman» (1960), «İfşa olunmuş Paraqvay» (1963), «Müasir Paraqvay nəsrində sürgün mövzusu» (1970) və s. kitabların müəllifidir.

Hekayə "Xəzər" dünya ədəbiyyatı dərgisinin 1/2014 nömrəsində çap olunub

Müqəddəslər və onların söylədikləri

20 Noyabr 2014

Həzrət Həbib Əcəmi

Həzrət Həbib Əcəmi Quran oxunarkən, acı kədərlə ağlayarmış. Adamlar ondan:

- Sən ki, müqəddəs Kitabın yazıldığı dili bilmirsən, nə səbəbə ağlayırsan?.. - soruşanda o:
- İrənlisən, qəlbim ərəb qəlbidi... - deyər cavab verib.

Tərcümə: A. MƏSUD

Mətn bütöv halda "Xəzər" dünya ədəbiyyatı dərgisinin 1/2014 nömrəsində çap olunub

Esse

Orxan Pamuk

21 Noyabr 2014

"Belinski özü üçün yaratdığı Puşkini sevirdi". Pisarevin bu məşhur fikrinə istinad edərək deyə bilərik ki, hər yazıçı bizim dünyagörüşümüzdə görə bir-birindən fərqlənir. Məsələn, mənim dərk etdiyim Çexov bu sətirləri oxuyan oxucunun qavradığı Çexovdan fərqlidir. Bu mənada hər oxucunun "öz Çexovu" var deyə bilərik. "Nobel" mükafatı laureatı Orxan Pamukun "Mənzərədən parçalar" kitabında Dostoyevskinin 6 əsəri haqqında bir-birindən maraqlı esseləri yer alıb. Biz həmin esselərdə "Orxan Pamukun öz Dostoyevski"ni görürük. O, bu esselərlə Dostoyevski əsərlərinin aktuallığını, əslində, keçmişlə bu gün arasında çox az məsələlərin dəyişdiyini özünəməxsus təhkiyəylə göstərməyə çalışmışdır.

Fərid Hüseyn

İlk romanına münasibət:

Dostoyevskinin "Yoxsul insanlar"ı haqqında qeydlər

Dostoyevskinin birinci romanı "Yoxsul insanlar" ədəbiyyat tarixinin qəribə hadisələrindən biridir. Bu romana olan reaksiyalar, əsərin oyatdığı maraq, sonradan haqqında yazılan və danışılanların yaratdığı mif bu sadə, ancaq insanın daxili aləminə nüfuz edən kitabın özündən çox-çox məşhur və diqqətəlayiqdir...

Esse "Xəzər" dünya ədəbiyyatı dərgisinin 1/2014 nömrəsində çap olunub

DÜŞÜNCƏLƏR, DUYĞULAR
Akutaqava Rünoske

20 Noyabr 2014

Müasir yapon ədəbiyyatının banisi Akutaqava Rünoske (1892-1927) haqqında Azərbaycanda da çox yazılıb və çox danışılıb. «Xəzər»in oxucularına təqdim etdiyimiz miniatürlər bu dünya şöhrətli yazıçının yaradıcılığının yeni hüdudlarını görməyə imkan verir.

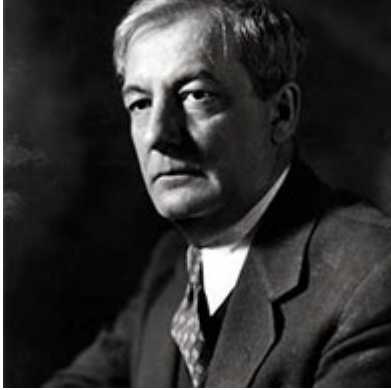
Tərcümə S. Budaqlı

Miniatürlər "Xəzər" dünyə ədəbiyyatı dərgisinin 1/2014 nömrəsində çap olunub

DEBÜT

Şervud Andersen

20 Noyabr 2014

Amerika nəsrinin görkəmli nümayəndələrindən biri sayılan Şervud Anderson (1876-1941) kiçik hekayələrinə görə bir çox tənqidçi və ədəbiyyatşünas tərəfindən Anton Çexov və Ernest Heminqueylə bir tutulur. Şervud Anderson Amerikanın XX əsrdə dünyə ədəbiyyatına bəxş etdiyi böyük simalar-Ernest Heminquey, Uilyam Folkner, Tomas Vulf və Con Steynbek kimi nəhəng yazıçıların yaradıcılığına ciddi təsir göstərməklə bərabər, Ernest Heminquey və Uilyam Folknerin ilk əsərlərinin çap edilməsinə və bu yazarların şöhrət qazanmasına da yardım göstərmişdir. Ş.Andersonun ədəbi təsiri o dərəcədə böyük olmuşdur ki, Ernest Heminquey hətta bəzi hekayələrinə görə plagiatlıq ittihamı ilə də üzləşmişdir. E.Heminquey isə bu ittihamları rədd etsə də, Şervud Andersonun ədəbi təsirini danmamış, hətta Scott Fitsceralda yazdığı məktublarda da bunu etiraf etmişdir. 1956-cı ildə, Ş.Andersonun ölümündən uzun illər sonra Uilyam Folkner onu Amerika yazıçılarının atası adlandırmışdır. Ayrı-ayrı illərdə Şervud Andersonun "Alisa və itmiş roman" ("Alice and lost novel"), "Tutqun gülüş" ("Dark laughter") romanları, "Atlar və adamlar" ("Horses and men"), "Meşədə ölüm" ("Death in the woods") kimi kitabları çapdan çıxsa da, ona ən çox şöhrət gətirən kiçik hekayələrin yer aldığı "Vinesburq, Ohayo" ("Winesburg, Ohio") kitabı olmuşdur.

İngilis dilindən tərcümə Təvəggül Zeynalı

Təvəggül Zeynalı 1994-cü ildə Naxçıvanda doğulub. 2011-ci ildə Xəzər rayonundakı 149 sayılı orta məktəbi bitirərək, Azərbaycan Dillər Universitetinin ingilis dili üzrə tərcümə fakültəsinə daxil olmuşdur. Hazırda II kurs tələbəsidir.

MACƏRA

Hekayə

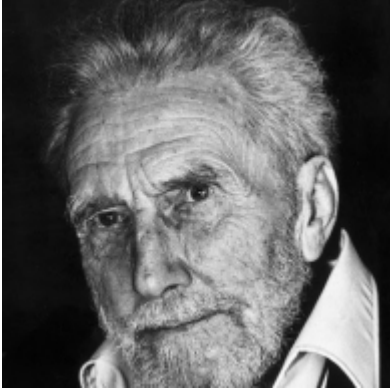
O vaxt Corc Villard hələ yeniyetmə bir oğlan idi. Alisa Hindmanın isə iyirmi yeddi yaşı vardı. Və bu iyirmi yeddi yaşlı qadın bütün ömrünü Vinesburqda yaşamışdı. O, Vinney parça mağazasında işləyir və ikinci dəfə ərə getmiş anası ilə birgə ömür sürürdü...

Hekayə bütöv halda "Xəzər" dünya ədəbiyyatı dərgisinin 1/2014 nömrəsində çap olunub\

DEBÜT

Ezra Paund (ABŞ) - Şeirlər

20 Noyabr 2014

Ezra Paund (ABŞ)

Şeirlə riyaziyyat ruhən əkizdir. Poeziya cəbr qədər mürəkkəb və məntiq tələb edən bir sənətdir. Riyaziyyatdan fərqli olaraq, şeiriyyətdəki tənliklər fiqur əvəzinə sentimental nəzəriyyə ilə ifadə edilir. Əgər şairin düşüncəsində sehr elmdən çox yer tutursa, deməli o insan ortaya əsl sənət qoymaq gücündədir. İnsani fikirləri kvadratlar, bucaqlar formasına salmaq mümkündür. Bu zaman sanki hisslərə cadu edilərək sətirlərə köçürülür. Şairlik sənəti gizli, əsrarəngiz və dərin köklərə bağlı proses üzərində qurulur.

İngilis dilindən tərcümə Məhəbbət Hacıyeva

Məhəbbət Hacıyeva 1990-cı ilin 13 oktyabrında Kəlbəcər rayon Nadirxanlı kəndində anadan olub. Orta məktəbi Gəncə şəhərində bitirib. 2013-cü ildə Azərbaycan Dillər Universitetini bitirib.

Şeirlər "Xəzər" dünya ədəbiyyatı dərgisinin 1/2014 nömrəsində çap olunub

MEMUAR

Yazıçı yazıçı haqqında

20 Noyabr 2014

Ernest Heminquey Uilyam Folkner haqqında:

«Siz kiminsə yazı prosesi zamanı içdiyini eşitmisinizmi? Folkner elədi. O, hərdən belə günahlara batır. Mən onun artıq ilk bədni içmiş olduğu səhifələri tam dəqiqliyi ilə göstərə bilərəm»...

Tərcümə: Yaşar

Mətn bütöv halda "Xəzər" dünya ədəbiyyatı dərgisinin 1/2014 nömrəsində çap olunub

ORİFEYLƏR
Marsel Prust

24 Noyabr 2014

Orijinaldan sətiri tərcümə əsasında çevirdi: Zahid Sarıtorpaq

Zaman-zaman sevilən və inkar edilən yazıçı

...Pəncərə pərdəsinə düşmüş cansız bir işıq zolağı, ana öpüşünün doğurduğu unudulmaz təəssürat, bir qurtum çayın dərin yaddaş qatlarından oyatdığı xatirələr - Marsel Prust (1871-1922) yaradıcılığının zənginliyi bu sayaq çırpıntılarla dolu psixoloji həyat gerçəklərinin, eləcə də irreal düşüncələrin özəyindən qaynaqlanır. Sayğılı oxucular, altı cildlik "İtirilmiş zamanın axtarışında" silsiləsinə daxil olan "Svana doğru" romanın "Kombre" adlı bölümünün birinci hissəsində də bu kimi məqamlar qədərincə yer alıb.

Onu da qeyd edək ki, bu əsərin sanbalı heç də ayrı-ayrı detallarda gizlənməyib, həm də bu, bir dil faktorudu. Dünya romançılığında özünəməxsus yer tutan Prust yaradıcılığı zaman-zaman insanları düşünməyə sövq edən bir fəvqəlbəşəri ədəbiyyat hadisəsidir. Bu hadisədən yararlanan azman yazarlar sülaləsi yetişib, bunu inkar və etiraf edən yazıçılar bu gün də var.

Əsas gerçəklik ondadı ki, Prust dünyada ən çox müraciət edilən, örnəklər gətirilən, qarşısına məqsəd qoymasa da, insanı iç dünyasının dolaşıqlarında azdıran, buxovlulara azadlığın yolunu göstərən, azadlara müti qul olduqlarının

həqiqətlərini sübut edən bir yazıçıdır. Paradoks ondadı ki, doqquz yaşından ölən günə kimi astma xəstəliyindən əzab çəkən bu yazıçının yaradıcılığında nəfəs genişliyi insanı heyran etməyə bilmir. Eyni zamanda onun yaradıcılığını sevməyənlərin də sayı az deyil. Bunlara rəğmən, bütün dahilər kimi Prust öz yaradıcılığının yaxşı və uyarsız tərəfləriylə hələ də düşündürməkdə davam edir və güman ki, hələ çox mübahisələrin mövzusu olacaq.

SVANA DOĞRU

Qaston Kalmetə dərin və səmimi
təşəkkür hissiylə

BİRİNCİ HİSSƏ KOMBRE

I

Yerimə erkən girməyə çoxdan vərmişdim. Hərdən şam sönər-sönməz gözlərim elə tez qapanırdı ki, öz-özümə: "Yuxulayıram..." deməyə belə macal tapmırdım...

Mətn "Xəzər" dünyə ədəbiyyatı dərgisinin 1/2014 nömrəsində çap olunub

SƏHNƏ ƏDƏBİYYATI Con Marrel

24 Noyabr 2014

Orijinaldan sətiri tərcümə əsasında çevirdi: YAŞAR

"Ölümü gözleməməli, həyatı yaşamalılı". Bu gün artıq hamının unuduğu, bir vaxtlar isə dillərdən düşməyən böyük fransız aktrisası Sara Bernar həyatının son günlərində qələmə aldığı xatirələrinin ikinci cildini yazarkən bu qənaətə gəlir. Bu mənada, Sara Bernar haqqında olan bu məşhur pyesinə kanadalı dramaturq Con Marrel də məhz «Memuarlar» adını vermişdi. Səhnə redaktəsində isə ad dəyişdirilərək daha sirlili mənə aldı: «Lanqustun gülüşü». «Deyirlər onları öldürəndə gülüşə bənzər çığırtı səsi çıxarırlar... Təhqiredici gülüş». Bəli, pyesdə lanqustun da öz taleyi var. Qarşımızda sırf bioqrafik əsər deyil. Bu, aktrisanın coşqun, parlaq həyatı haqqında öz dilindən eşidəcəyiniz gerçək etiraflarıdır.

LANQUSTUN GÜLÜŞÜ

(İki hissəli pyes)

İŞTİRAK EDİRLƏR

S a r a B e r n a r - 77 yaşlarında, aktrisa

C o r c P i t u - 45-50 yaşlarında, onun katibi

BİRİNCİ HİSSƏ

1922-ci il. S a r a B e r n a r ın dənizkənarı mülkünün artırması. Burada üstü əlyazmalarla dolu stol var. Onun arxasından dənizə düşən pilləkən görünür. Üstündə bahalı içkilər olan balaca bar stolu. İkinci planda royal var. S a r a kresloda mürgüleyib. Onun üstünə səliqəsiz şəkildə atılmış xəz çox güman ki, meymun dərisindəndi.

P i t u (daxil olur). İlahi, özün saxla! Madam, siz bura necə gəlmisiz?

S a r a. Eynilə sizin kimi...